

Re dactia si Administratia:

Buda pestă, VIII., József-körut 18.

Aci sunt a se trimite tot felul de scrisori, cereri și bani.

ADEVERUL**(GLASUL POPORULUI)**

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 1 coroană

Pe 1/2 an. . . . 50 fileri

Un număr singur 10 fileri

— Apare tot la prima. —

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

* Foaie politică pentru poporul muncitor român.

Editor: Partida socialdemocrată.

Redactor responsabil: AUREL CRISTEA.

Rugăm pe frații aceia cari voesc să capete răspuns, să alătore în scrisoare o marcă (șteampă), căci altcum numai în poșta redacției vor căpăta răspuns.

După alegeri.

(ac) Alegerile de deputați din Ungaria, începute la 26 Ianuarie st. n., s'au sfârșit. Fostul guvern a lui Tisa a bucat. Toemai că omul nu știe ce aduce ziua de mâne.

Pe timpul când Tisa a fost la putere, a crezut, că el este Dumnezeu, numai odată s'a văzut, că e în pericol în timpul din urmă, atât a lucrat până a ajuns țeara în stare de ex-lex, adică în afară de lege, care nu a putut-o aduce la cale cu una, cu două, cu toate astea, că pe ell'a numit *mâna de fer*.

Peste capul fostului ministru-președinte Tisa a trecut multe, mai cu seamă greva dela căile ferate ungare i-a succes a o sugruma, numai acum toată lupta i-a fost zadarnică.

Ce s'a gândit dumniului, stai că o să disolvez parlamentul și atunci de sigur, că voi ajunge învingător. Pe partida opozițională, cât imi stă în putință o voi zdrobi.

Dar s'a înșelat rău dumniului.

Pentru-că rezultatul alegerilor a cauzat buctarea cabinetului Tisa și a întregului partid guvernamental. Pe când partida Kossuth-istă (opozițională) a devenit învingătoare.

La auzul dlui ministru-președinte Tisa despre rezultatul alegerilor, nu ia fost altceva de făcut, decât să alerge în Viena la *Majestatea Sa* și să abdică cabinetul. Așa s'a și întâmplat.

Majestății Sale încă i-a părut rău, că dl Tisa a bucat.

Dl Tisa a recomandat Majestății Sale pe groful Iuliu *Andrásy*, ca să-l încredințeze cu deslegarea crizei.

Majestatea Sa a și chemat la sine, pe Iuliu *Andrásy*, cât și pe președintele partidului opozițional Francisc *Kossuth*, și le-a ascultat părerile, despre care încă nu s'a știe rezultatul, lucrurile stau încă în secret.

Dar acum să cercetăm cum a reușit partida opozițională cu majoritatea în parlament? Mult a făcut pentru ei și aceea, că au luat în programul lor *votul universal*.

Așa, că mulți dintre alegători, au dat votul pentru ei, numai că votul să se estindă.

Au reușit. E foarte frumos, dar acum suntem curiosi, că oare dintre aceia, cari când și-au ținut programul, au spus cu fală că vor lupta pentru estinderea votului universal și secret, acum e voroa că oare s'or ținea de cuvânt? S'au sunt numai fleacuri.

Asemenea au zis și naționaliștii nostri români când își spuneau programul, că și ei vor lupta pentru votul universal și secret. Dar că s'or ținea de cuvânt? Asta știe sfântu!...

Nuamăi când îi vorba de mandat, atunci îți făgăduiește cu caru, numai după aceea, când mandatu e în mână, atunci își face uitată promisiunea. Așa sunt cea mai mare parte.

Până acum a fost numai un naționalist român în dietă, acum sunt noauă, fiecare va vorbi câte ceva în dietă asta să știe, numai aceea știm înainte, că ei să luptă pentru a-și câștiga drepturile naționale și nu vor lupta pentru a scoate poporul din miseria în care stă. De aceea atragem atențiunea dlor deputați ca în primul rind să lupte pentru poporul subjugat, iar pe urmă să lupte pentru a-și câștiga drepturile naționale.

Aleși sunt în parlament de tot felul. De aceea aducem și tabela, care ne arată rezultatul alegerilor:

Aleși sunt:

Independiști	168
Guvernamentali	157
Disidenți	27
Poporali	25
Partidul nou	12
Naționaliști	10
Fără partid	10
Democrați	2
Reorganizați	2

Laolaltă mandate: 413

Până acum s'a ținut în parlament 3 sedințe, dar nu s'a putut hotări nimic pentru-că nu-i încă denumit *ministerul cel nou*.

La ultima ședință s'a ales de președinte al camerei Iuliu *Justh*, membru al partidei de 48.

Parlamentul acesta nu credem, că o să aibă viață lungă, pentru-că nici o partidă nu-i eu o majoritate absolută. Așa că nu vor putea hotări nimic.

Convingerea noastră e, că cel mult până la toamnă și o să fie alegeri noauă.

Revoluția în Rusia.

Ziua de 22 Ianuarie 1905, e una din cele mai îngrozitoare, pentru muncitorimea răpită de drepturi din Rusia.

În această zi gloanțele nemiloase, date la porunca tiranilor ce domnese azi în Rusia, a pustiit mi de suflete omenestii.

În dimineața zilei de 22 Ianuarie, mulți muncitori au plecat de-acasă, dar fără să știe, că oare mai întoarcere-so.

Mic cu mare, tiner și bătrân, s'au strins la un loc, pentru a face o mare demonstrație, înaintea palatului regal din Petersburg și totodată a înainta un memorandum Țarului, în care își cer drepturile și libertatea ce li-să cuvine și lor — de oamni.

Această idee, a fost a unui preot rus cu numele George Gapon, a cărui nume, va rămânea nemuritor, el a organizat muncitorimea pe subt ascuns, care a cunoscut totodată și durerea poporului muncitor, el a crezut, că dacă să lapadă din sinul bisericeii, și va arangia o demonstrațiune liniștită, fără nici un șgomot, să va milui tiranul, împreună cu Țarul, când vor vedea, că atâta mulțime lipsită de drepturi, că să presintă înaintea palatului regal, și le va da — drepturile euvenite.

Dar s'a înșelat voitorul de bine al muncitorimeii Gapon, el nu s'a gândit la aceea, căci până-când comisiunea muncitorilor va ajunge cu memorandumul înaintea Țarului, până atunci dintre ei, mulți își vor perde sufletul.

Chiar și un proverb zice: „Până ajungi la D-zeu te omoară sfinții”.

Dar așa și este.

Muncitorimea împreună cu preotul Gapon în frunte, care purta înaintea sa, parafrul, iar în mână sfânta cruce, muncitorimea veselă înșirată frumos la ordine, au plecat spre palatul regal, ca să înainteze memorandumul Țarului.

În acel memorandum, a fost următoarele cereri:

„Constituție, adică dietă compusă din deputați aleși de popor, (cum e în țeara noastră, și în celelalte state constituționale) și garantarea dreptului de intrunire și al libertății presei”.

Astea au fost toate.

La auzul autorităților despre astea, că muncitorii să apropie de palatul regal, sa suflat alarmă în căsărmi, ca în timp de răboiu, și au adus înaintea palatului regal, un regiment de infanterie și unul de căzaci, adică călăreți.

Convoiul s'a apropiat de palatul regal, dar n'au putut să înainteze mai departe, pentru-că ia provocat autoritățile să se împrăștie. Dar ei știind, căci au venit pentru a-și cere dreptul, fără gânduri slabe și în pace, nu s'au retras.

Așa, că în acel moment, s'a dat comandă din partea celui mai tiran bărbat, a generalului *Trepov*, care a fost denumit de guvernor al Petersburgului (capitala Rusiei), din partea Țarului, ca să de-a soldații foc în mulțime, așa că prima-dată s'a pușcat în aer, iar a doua-oară, s'a pușcat în mulțime, dintre cari mai multe mi de suflete au căzut morți și răniți.

Iar cu asta nu a fost destul, a dat năvală căzaci cu caii lor sprinteni, zdrobind cu copitele lor, trupurile rănite, căzute în zăpada înroșită de sângele lor ferbinte, care să începa a topi, iar, pe cei cari n'au căzut jertfă gloanțelor, și iau ajuns în fuga nebună a cailor, a fost ciocârții de săbiile nemiloase a căzaciilor.

De plânsete, vaiete și gemete era întreg Petersburgul cuprins. Unii își plângeau copil și nevestele. Iar alții bărbații și părinții.

Spitalele erau pline de răniți, nici nu mai era loc pentru ei, îi transporta prin căși străine. Medicii n'au fost îndejuns, așa, că mulți au murit în chinuri mari, pentru-că n'au avut ajutor.

Până în timpul din urmă s'a știut despre preotul Gapon, dar după înfloratoarea scenă, Gapon a perit, s'a făcut nevăzut,

așa, că nici azi nu să știe despre el, că mai trăiește, sau e mort, sau e deținut, sau s'a refugiat în țeri străine. E sigur, că dacă l'ar fi prins, ștreangu s'au glonțul ar fi fost libertatea și drepturile preotului Gapon.

Cea mai mare parte a căzuților, constă din femei și copii, cari n'au putut să fugă destul de tare, să se apere de slugii tiranilor autocrați. Cari au fost setoși pe sânge.

După această scenă înfloritoare, muncitorii din întreagă Rusia s'au pus în grevă, și au făcut mari demonstrații contra tiraniei rusești.

Nu mai liniște nu va fi curând în Rusia, căci muncitorii nu să lasă până-când nu li-să împlinește dorințele. Căci destul au stat supuși și robi trântorilor.

Poporul să luminează și acolo, unde până acum a fost credincios Țarului, și cu frica lui D-zeu și supus țerei, pentru care a jurat, că el cu sângele lui o va apăra, (la moarte pentru Țar întâiu, iar la drepturi pe urmă), dar a văzut acum, căci de sute de ani, de când e subjugat, nu a ajuns la nimic, decât cum a făcut un lucru de nimic, zicem că, și-ar fi cerut libertatea cuvenită, drept răsplătă pentru astea a fost trimis în băile de plumb ale Siberiei întuncată și acolo ia putrezit carnea de viu.

Poporul rus e silit, ca să se ridice și cu glas înalt să protesteze contra nelegiurii tiranesti ce domnește în Rusia, ca să capete libertatea și drepturile ce i-să cuvine de om.

Dar acum revoluționarii au condamnat la moarte, pe mai multe persoane insemnate, din cercul țarismului.

În 17 Februarie st. n., a și reușit revoluționarilor a sfărma cu o bombă trupul marelui Sergius, guvernorul Mosevei, unchiul Țarului, care e în etate de 48 ani.

Prințesele Sergius la plecarea sa de casă însoțit de două trăsuri de detecivi, nu s'a gândit la nimic, numai odată să zărește o sanie nu departe de palatul Nicolae, în care să afla doi oameni, dar nimenea nu s'a gândit, că ce va urma, numai deodată la ajungerea trăsuri principelui Sergius lângă sanie, unul dintre ei s'a ridicat și a aruncat o bombă sub picioarele cailor, care ca un trăsniț a trosnit, așa că vizitiul (cocșu) a fost aruncat la o îndepărtare de mai mulți metri, iar trupul principelui Sergius s'a sfâșiat în mai multe mi de bucăți.

Echoul acestei bombe de sigur, că va aduce libertatea cu sine.

Trupul marelui principe Sergius a fost adunat într'un lepedeu și transportat în palatul Nicolae.

Criminalii au fost deținuți și de sigur că vor fi spânzurați, pe locul unde-or comis crima.

Unul dintre ei a zis: „Acum nu-mi pasă! Mi-am isprăvit lucrul!...”

Acest bărbat Sergius a zis următoarele:

„Ce? Poporului îi trebuie constituție?”

Asta e cu neputință, lui temniși trebuie să i-să zidască!”

La asta nu s'a gândit dumniului, căci trupul său să va despica în mi de bucăți, nu va ajunge timpul acela ca să zidască temniși.

După-cum s'aude dintre cei condamnați la moarte de comisiunea revoluționară, în primul rând va veni prințesele Vladimir, iar după el va urma guvernorul Petersburgului Trepov, cei mai tirani bărbați ruși, iar după ei va urma celelalte persoane insemnate.

Cât de setos e poporul rus după libertate, încât mulți își jertfesc viața pentru ea.

Aurel Cristea.

Rugăm pe toți abonenti cari nu primesc regulat foaia „Adevărul”, să ne scrie despre aceasta, spre a putea lua măsuri spre îndreptare.

Răvaș.

Păcătoșile fisolgăbirăului.

Astăzi ne ocupăm cu domnul fisolgăbirău D'Elle Vaux din cercul Reșiței, care este cunoscut despre nedreptățile lui și care este unul dintre aceia care ar avea voie să mănânce pe socialiști cu pîr cu tot.

Acest domn este cunoscut, că în nici un chip nu voește să îngăduie adunările noastre și crede, că prin acest lucru va putea scăpa patria de socialdemocrați — dar să înșală.

El să arată ca un ânger nevinovat și față cu socialdemocrați este un reacționar din cei mai răi.

Acți vom aduce înaintea opiniei publice câteva lucruri din păcătoșile și înșelătoriile comise de dînsul. Iată despre ce este vorba.

Legea veterinară zice, că o comisiune compusă din fisolgăbirău și medicul veterinar (doctorul de vite) are să ție inspecție despre starea sanitară-veterinară din cercul său.

Domnul fisolgăbirău D'Elle Vaux nu s'a ținut de aceeași lege, căci nu a inspectat nici el, nici medicul-veterinar următoarele comune: Clocotici, Doman. Rom, Reșița, Reșițabanya, Kaptore-Secul Ferentfalva, Czerova, Kölnik, Monio și altele.

În Zorlenț a făcut contrarul ce-a găsit de bun medicul veterinar, în Bodnic medicul-veterinar a fost silit a ținea singur inspecția. Toate aceste s'au întemplat încă în luna Noemvrie și Decemvrie 1903. Când s'a cerut dela comitat ca să-și dea seamă despre starea sanitară-veterinară din cercul lui, atunci fisolgăbirăul a făcut raportul din capul său și astfel a luat di tele (plata) dela vișșpan pentru un lucru pe care nu l'a făcut nici el, nici medicul veterinar.

Afară de aceasta a luat tacesele pentru cocși din comună în comună dela comitat și plata de inspecție pentru 1—2 medici-veterinari.

Și banii ca plată pentru aceste lucruri pe care nu le-a făcut nici el, nici medicul-veterinar au luat drumul pungei solgăbirăului D'Elle Vaux fără a face un oareș-care pas, sau a să obosi pentru acele.

Din aceste să vede, că domnul D'Elle Vaux a falsificat raporturile prin minciuni și astfel a luat plată care nu i-se cuvine.

Dar domnul D'Elle Vaux a făcut și altele. Când a venit timpul ca să plătească plata scriitorului Athanasescu Lazar care era 140 coroane, l'a lăsat mai întâiu să subscrie că a primit toți banii și apoi i-a dat numai 80 corona. Celelalte 60 coroane și le-a ținut pentru el și s'ermanul Athanasescu poate să caute acum cele 60 coroane ce i-se mai cuvine.

Cu ocazia alegerilor de deputați d-nul D'Elle Vaux nu s'a mălțumit numai cu terorizarea fraților, ca să-i abată dela candidatul nostru, dar cu puterea i-a oprit de-a vota pentru candidatul nostru Teszarsz Carol. Când rindul a venit ca frații să voteze pentru Teszarsz atunci fisolgăbirăul a trimis pe subjucele Iosif Rus care a strâns pe toți frații și apoi i-a dus la ospătăria lui Dimitrie Fiat unde le-a dat de băt și mâncat și le-a făgăduit și bani, dacă vor vota pentru George Sirbu. După ce-au votat, Iosif Rus i-a dus din nou la ospătăria lui Fiat și din nou le-a dat de mâncat și băt și a împărțit la fiecare om câte 75 creșari.

Suntem curioși ce va aduce la lumina zilei cercetarea.

Dar noi nu ținem mult de acest lucru, căci oamenii cu asemenea trecut, pot deveni în țara ungurească și ministru-proședinte.

Când îl prota candidat?

Din Berlin ni-să comunică următoarele șire:

În 26 Ianuarie s'a ținut alegerea de ablegat în Vegvar, unde au fost doi candidați. Unul a fost prota Ioan Pepa, ear' al doilea Stefan Cepreg.

Care de care a avut corteși mai buni. Pepa avea pe învățatori și pe preoți, căci aceia sunt supuși lui, iar Cepreg avea pe notarși și pe chinezi, căci aceia sunt servitorii săi.

În ziua alegerii lupta a devenit crâncenă. Preoții și învățatorii, intrau printre popor și-și spunea, că toți să-și dea votul pe prota Pepa, să nu cumva să-l de-a lui Cepreg, căci astfel, vine dracul cu căruța cu patru cai și-l duce în iad... (adeverată bandă neagră, suflete păcătoase, o preoțimea, oare nu le rușine, să meargă între popor cu astfel de cuvinte? În loc să lumineze poporul, îl întunecă cu totul. Biet popor român întunecat mai ești tu astăzi... Red.) Iar mai departe ospăta pe oameni cu mâncare și rachie numai să voteze cu prota Pepa.

Iar corteșii lui Cepreg, notarșii și chinezii, au umblat să cumpere voturile cu bani și aceia au dat mâncări și beuturi să se ospeteze lumea, ca să voteze cu Cepreg, ca să poată intra acela în parlament (casa țerii) să șadă 5 ani de zile, ca un mameluc.

Dar cât privește drepturile poporului, nu-l interesează.

Ba încă ce s'a mai întemplat, s'au dus corteși, lui Cepreg la fratele Petru Marincu și ia spus, că dacă votează cu Cepreg, atunci îl va erta de toate pedepsele.

Fratele Marincu e un martir al socialdemocrației, el a fost în multe rînduri pedepsit și acum mai are și un proces din Adevărul. Așadară de toate o fi ertat numai cu Cepreg să voteze. (Frumoase lucruri. Dar domnilor unde sunt paragrafurile? Nu după paragrafuri judecați? Ci după-cum ve taie capul! Singuri ve faceți legi! Da, astea să pot face în Ungaria și în Rusia. Pentru-că aici e lipsă de civilizație. Red.)

Ba încă ia făgăduit fratelui Marincu și 20 coroane pentru vot.

Dar fratele Marincu a respins și banii și rachia, nu și-a dat votul nici pe prota și nici pe diavolu.

Toți frații români pot să ia pildă după fratele Marincu, că nu și-a dat votul pe trântori.

Lui nu ia fost frică de dracu, că-l duce în iad — după-cum a spus cei din banda neagră — cu toate astea, că nu și-a dat votul pe prota Pepa.

Așa să fac alegerile la noi în Ungaria.

De-ale plugăriei.

— Pe luna Martie. —

În luna aceasta deja ne putem apuca bărbătește la lucrările de primăvară, la pregătirea arăturilor pentru primăveri și la sêmănat.

Dacă am arat toamna pământul cum să cade și acesta nu s'a sbicit prea tare, e destul să-l grăpăm bine.

Sămănturile de primăvară de pe pământurile mai sbicite va fi bine a le grăpa, iar pe pământurile nisipoase să călcăm sămănturile cu tăvălucul.

Sămănturile de toamnă prea imbuigate, ca să nu să hulue, înainte de ce s'ar întări, să le călcăm cu tăvălucul.

Pe rituri locurile pustiite să le presărăm cum sămăntă de iarbă. E priincios să grăpăm ritul și luțerna.

De vite să ne îngrijim bine. Să le hrănim cum să cade, ca să birue lucrul obținut. Vitele de ciurdă pe la sfirșitul iunii ies la câmp.

În grădina de legume să săpăm pământul, să-l greblăm bine, până să despica de tot, dacă vremea dă mai spre cald, să sămănăm păsulă, mazere, salată, ridichii împurii, eroanpe, cari să fac de vreme, căpă și usturoi; alte verdețuri: ca napi

(morcovi), pătrinjel, feler, varză asemenea să plântuim.

Sămënța plantelor pentru *straturi calde*, cum sunt curcubătă, ludaie, castraveți, pathagele, piparica, curechiul și călărele, încă trebuie sămănate.

Straturile peste noapte negreșit să le astupăm; peste zi, dacă e cald și soare, să le destupăm.

Grădina de poame să o curățim de omide cu grapa, căci în vremea căldurii ies omidele și umple grădine. Să curățim și să retezim arborii, să punem mlădițe, să altoim cireși, vișini, meri, peri, pruni, perșeci, ribisle și altele.

În vii, dacă n'am fi gata cu rigolatul și gunoitul, să urmăim cu el și să-l isprăvim în luna asta. Dacă pământul s'a uscat într'atâta, încât putem săpa, să ne apucăm de desgroparea viei. Aci să grijim, ca să nu vătămăm colții. Cu retezitul să ne grăbim, căci mugurii îi poate nimici un ger târziu. Mlădițele tinere le putem implenta. Acum e vremea să altoim mlădițe din vie americană.

În stupină într'o ziua frumoasă trebuie vizitate coșnițele; să lăsăm albinele să iasă pe afară, ca să se curețe de boale. Dacă în vre-o coșniță s'a gătat mierea, să punem albinelor de mâncat. Albinele moarte, căzute pe fundul coșniței, trebuie măurate afară.

În pivniță să nu uităm, că butoiul gol trebuie oprit; tot așa de buțile cu vin umplute, dacă vinul a scăzut din ele. În pivnița uscată mai tare scade vinul decât în pivnița umedă; deci în pivnița uscată mai adese-ori trebuie umplute buțile, cam tot la 4-5 săptămâni odată. Butoiul gol în fiecare lună trebuie ars cu piarră pucioasă, ca să nu prinză mușigaiu.

În grănar acum e vremea sfărmatului de cucuruz, a ciuruitului și curățitului de neghină. Pentru sămănăturile de primăvară să pregătim de vreme sămănțele.

„Poporul“.

Cronica

— **Nou proces al „Adevărului“.** Fratele Aurel Cristea a fost chemat în 28 Ianuarie înaintea judelei de instrucție, pentru „Adevărul“ nr. 31 din 1 Noemvrie, în care s'a publicat imnul muncitorilor *Marseillesa*. Și l'a întrebat, că cine ia răspunderea?

Fratele Cristea ia spus că densusul. Așa că frate Cristea va fi tras înaintea judecătorei.

Marseillesa a fost publicată și în „Votul Poporului“ și n'a fost confiscată. Dar după-cum vedem, aici merge după voia *procurorilor*. . . Ci nu după legi.

Asta-i libertatea de presă din țeara noastră dulce *Ungaria*. . .

— **Broșura „Să fie lumină“** a fost confiscată din partea *procurorului*, pentru-că a aflat în ea ațitare contra clasei de sus. Fratele Richard Schwartz a primit responsabilitate, pentru care a și fost condamnat din partea curții cu jurații din Budapesta la 2 luni temniță de stat și 100 coroane amendă în bani.

— **Fratele Fleischmann condamnat.** În foaia noastră „Népszava“ s'au publicat discursurile rostite de frații Grossmann și Weltner contra urcării listei civile. *Procurorul* a incriminat nu numai pe oratorii, ei și pe Andor Fleischmann, care a publicat discursurile în „Népszava“. Curtea cu jurații a pedepsit pe Fleischmann la un an temniță de stat și 1000 cor. pedeapsă în bani. Curia a aprobat sentința.

Asta-i dreptate!

— **Alt proces.** Curtea cu jurații din Budapesta a pertractat în 25 Ianuarie, procesul de presă al fratelui Iosif Benjamin, — pentru un articol publicat în foaia noastră „Népszava“. Articolul l'a scris din incidentul, când comisia administra-

tivă a com. Budapestei a luat măsuri excepționale, contra socialistilor.

Iată pentru-ce l'a improcesat:

„Lor le trebuie statar, nu le-a fost destul, că au împins în virful baionetelor pe Români și pe Sârbi, patrioții vreau să împingă în baionete și pe consăngenii lor. . . Lor le trebuie sânge! Și fiara dorește sânge, dacă a gustat odată din el! Aveți grije!“

Procurorul a cerut condamnarea lui pentru *agitare și vătămare de onoare*. Fratele Benjamin a declarat, că a scris articolul infuriat fiind din cauza informațiilor neadeverate ale *protonotarului*. De sub agitație a fost absolvat, — dar a fost condamnat însă pentru vătămare de onoare la o lună temniță și 100 coroane amendă.

Cu dreptul în mână, te judecă fără cruțare.

Grevă. Muncitorii dela fabrica de chibrituri din Timișoara s'au pus în grevă. Numărul greviștilor e cam de 400. Ei cer urecare plăților. Turburări nu s'au întâmplat până acum.

— **Maxim Gorki înaintea tribunalului militar.** Cine e Gorki? Unul dintre cei mai mari scriitori ruși ba putem să zicem unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, a fost arestat din partea autorităților rusești și va fi dus înaintea tribunalului militar. El e acuzat, că prin *conjurafune* a provocat turburările din 22 Ianuarie în Rusia. Cu el împreună au fost și alți scriitori ruși, cari au fost eliberați mai într'un târziu. Dar Gorki nu.

Mișcarea pentru a putea scăpa pe Gorki a devenit generală.

Toate țările culte europene, au ridicat protest contra Rusiei pentru arestarea lui Maxim Gorki.

Protestul francezilor e subscris de cei mai mari scriitori ai Franciei și are următorul cuprins:

„Scriitorii francezi, aderenti ai libertății de cugetare și scriere, ridică protest contra arestării lui Maxim Gorki“.

Acum autoritățile rusești, nu știu unde le stă capul, ce să facă să-l sloboadă, sau nu, că în amendoauă formele, ei sunt în pericol. Dacă nu-l vor slobozi cu bună de sigur cu sila! . . .

— **Preotul Gapon.** În fruntea muncitorilor ruși din Petersburg, cari au mers să se plângă țarului în ziua fatală de 22 Ianuarie, să afla preotul Gapon cu crucea în mână și cu patrafirul înainte. Preotul Gapon a fost rănit, dar a scăpat cu fuga. (Despre Gapon am amintit și în articolul: „Revoluția din Rusia“, unde am zis într'un pasaj, că despre Gapon nu să știe, e mort sau viu? Dar știrile de pe urmă aduc vestea, că Gapon trăește și să află în Paris).

Despre Gapon „Berliner Tagblatt“ scrie următoarele: Gapon e un bărbat din popor. El e fiul unui țeran din guvernamentul Poltawa. Guvernul rusesc zice, că Gapon e fiul unui ovreu botezat, dar asta nu-i adevărat.

Gapon s'a ocupat ani de zile cu viața muncitorilor, umbla des prin casele muncitorilor și fiind predicator de temniță își împărția mica plată cu familiile muncitorilor, cari sufereau mizerie și boală. Avea mare grije de fiul muncitorilor și-i îndemna riguros să umble la școală. Foarte energic combătea Gapon beția între muncitori. El îi îndemna să se ocupe cu învățatura. Gapon e om cult și orator neîntrecut. Din cauza discursurilor sale energice era mult persecutat de superiorii săi.

De-un astfel de preot ca Gapon am avea și noi lipsă, numai cât preoților pe la noi întâiu să îngrijește de pungă și în urmă de popor, dacă să poate? . . .

Nou atentat cu dinamită în Paris. Duminică seara earăși a explodat o bombă în Paris, de astă-dată înaintea consulatului de Mexico. Atentatul e un Spaniol de 38 ani, Garcia, care a fost grav rănit în urma exploziei. Făcându-să cercetare

la locuința sa, s'a aflat mult *praf de pușcă*, o bombă, serieri anarhiste etc.

În aceeași zi s'a afla o bombă înaintea palatului *Elysée*. Bomba aceasta n'a explodat.

Scrisoare.

Macia.

Stimate frate redactor!

Prin această scrisoare voesc să vă comunic următoarele:

Eu sunt un om sărac, și cum a fost seceta cea mare din vara trecută, am rămas și eu tare înapoi cu cele de lipsă. Una mi-a fost bolnavă nevasta și o fetiță, nu le-am putut da ajutorul cuvenit, pentru-că n'am avut parale, ca să aduc medic (doctor) și medicamente. M'am hotărît să-mi iau bani din bancă, m'am dus să mă rog de notarșul, de scriitorul și de groful Dezsewfy Aurél, cari is dirigătorii primii la bancă, ca să-mi facă ei să capăt pe casa ce o am 200 coroane, ca să pot eși din iarna asta grea, să-mi iau niște lemne să mă pot încălzi și să trăiesc cu familia, și bolnavilor să le dau ajutorul cuvenit. Dar, în primul rînd mi-au spus, că numai atunci imi vor da dacă mă las de social-democrați. Răspuns nu le-am dat, am plecat mai departe să-mi ved de necazurile mele. Totodată a venit timpurile alegerilor, a venit fratele Gustav Auerbach la Macia ca să-și țină programul, pe când tistartău (economu) grofului și cu groful Dezsewfy Aurél umblau prin comușă, ca să cumpere voturile cu bani, dar auzind că fratele Auerbach, combate nedreptățile lui Dezsewfy ce le-a spus în programul său, nu le a plăcut, s'au retras.

Și cu asta s'au înverșunat și mai tare pe mine fiindcă eu iau parte la toate adunările socialdemocrate. Așa, că acum la nici un cas nu voesc să mă ajute.

Acum judecați fraților!

Rămân cu salutare frățească

Vasilie Tanț, econom.

*

Noi numai atâta putem zice, că dum-nialor cred, căci eu așa ceva poate să seducă pe un om dela calea sa dreaptă, adecă dela socialdemocrație.

Numai înainte fraților, nu vă lăsați seduși, că viitorul e tot al nostru, adecă al socialdemocraților.

600.63 1904.

Pk. 1817/904.

Ő felsége a király nevében.

A budapesti kir. büntetőtörvényszék mint esküdtbíróóság, a dr. Doleschal Alfréd kir. törvényszéki bíró elnökele alatt, dr. Mikovich Lajos kir. törvényszéki bíró, dr. Novotny Károly kir. törvényszéki bíró, valamint Krenedics Gyula kir. törvényszéki jegyző és Dr. Krammer Emil kir. törv. aljegyző mint jegyzőkönyv-vezetők részvétele mellett a kir. ügyészségnek 1904 évi 27039 és 38702 számú vádirataiban Salusinszky Imre és Társai ellen nyomtatvány utján elkövetett izgatás vétsége miatt foglalt vád fölött a kir. törvényszéknek mint esküdtbíróáságnak 1904. évi 38942. és 46845. számú végzései folytán dr. Geszti Andor kir. ügyész mint közvádlnak, a szabadon levő Salusinszky Imre vádlottnak, dr. Bródy Ernő ügyvéd, mint védőnek jelenlétében, 1904. évi december hó 21. napján Budapesten megtartott nyilvános ítéltárgyalás alapján, a vád és védelem meghallgatása után következőleg

ítélt:

A kir. esküdtbíróóság szabadon levő Salusinszky Imre balázsfalvi származásu, 22 éves izr. budapesti lakos, magyar honos, nőtlen, vagyontalan, katolának be nem vált újságíró, vádlottat az esküdtek ama határozata alapján, amely szerint ezek a hozzájuk intézett kérdések közül az I. csoportbeli következő főkérdésre: „Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott, mint szerző

abban, hogy a Budapesten „Adeverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi 4. számában „Dreptul de adunare” (gyülekezeti jog) felirással közzétett sajtóközleménynek a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnéposztályokat a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonos-osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek, továbbá az V. csoportbeli következő főkérdésre: „Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Bpesten „Adverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi 12. számában „Dare de sama” (Zárszámadás) felirással közzétett sajtóközleménynek a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnéposztályokat a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonos osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? Hétnél több igennel feleltek, továbbá az 1848. évi XVIII. t.-cz. 13. és 33. §§. alapján, mint szerzőt a btk. 172. §. 2. bekezdésébe ütköző sajtó útján elkövetett, két (2) rendbeli ígatás vétségében és ezért őt a btk. 172. §-a alapján a 96. felhívásával össz büntetésül jogerős ítélet fogamatba vételétől számítandó (3) három havi államfogházra és a btk. 102. §. értelmében minden cselekmény után külön megállapítandó, az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3. §-ában meghatározott czélokra fordítandó; az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, végrehajtás terhe mellett, a budapesti kir. ügyészségnél fizetendő és behajthatatlanság esetén a btk. 53. §-a alapján öt (5)-öt (5) összesen tíz (10) napi államfogházra átvaltoztatandó, száz (100)—száz (100) összesen kettő száz (200) korona pénz büntetésre ítéli. A Bp. 480. §. alapján kötelezi Salusinszky Imre vádlottat arra, hogy a mai főtárgyalási, összesen 10 (tíz) koronában felmerült költségeket, továbbá az „Adeverul” 1904. évi 4. számában közzétett sajtóközlemény miatt folyamatba tett bűnygyben 7 K. 50. fill. (hét korona 50 fillér)-be felmerült, végül az „Adeverul” 1904. évi 12. számában közzétett sajtóközlemény miatt folyamatba tett bűnygyben 10 kor. 50. fill. (tíz korona 50 fillér)-ben felmerült és ezen ügyekben még felmerülendő összes eljárási költségeket az 1890. évi XLIII. t.-cz. 9. §-a értelmében vezetendő végrehajtás terhe mellett, a m. kir. államkincstárnak fizesse meg. E költségeket azonban az id. t.-cz. 4. §. alapján egyelőre behajthatatlanoknak nyilvánítja. A Btk. 61. §. és a Bp. 574. §. alapján az „Adeverul” 1904. évi 4. és 12. sz. lappéldányokat elkoboztatni és megsemmisíteni rendeli. Végül a Bp. 574. §. utolsó bekezdése alapján elrendeli az 1848. évi XVIII. t.-cz. 35. §-ában előírt szankció mellett, jelen ítéletnek jogerőre emelkedése után az „Adeverul” legközelebb megjelenő számában, az „Adeverul” tulajdonosa illetve kiadója által leendő közzétételét.

Ellenben Salusinszky Imre vádlottat az esküdtek ama határozata alapján, amely szerint azok a hozzájuk intézett kérdések körül a II. csoportbeli következő főkérdésre: Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Budapesten „Adverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi 6. számában „Románi si serbi socialisti” (Román és szerb szocialisták), „Socialismul in Arad” (szocializmus Arad megyében) és „Dreptea Demnilor Români” (a román urak szerepét) felirással közzétett sajtóközleményeknek vagy azok valamelyikének a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnép osztályokat a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonos osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek. Továbbá a III. csoportbeli következő főkérdésre: Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Budapesten „Adeverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi 8. számában „Spicuirii” (Kalászok) „Foi goale” (Üres lapok) felirással

közzétett sajtóközleményeknek vagy azok valamelyikének a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnéposztályokat a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonos osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek, továbbá a IV. csoportbeli következő főkérdésre: Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Budapesten „Adeverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi 9. számában „Lupta contra socialismul” (Harcz a szocializmus ellen) felirással közzétett sajtóközleménynek a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnép osztályait a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonos osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek, továbbá a VI. csoportbeli következő főkérdésre: „Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Budapesten „Adeverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi május 8. keletü 18. számában „Piara socialistii” (Vesszenek a szocialisták) „Alesd” (Élesd) és „Revas” (Rovás) felirással közzétett sajtóközleményeknek vagy azok valamelyikének a vádiratban megjelölt részeivel a vagyontalan munkásnép osztályokat a társadalom egyéb osztályai különösen a vagyonos osztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek, végül a VII. csoportbeli következő főkérdésre: „Bűnös-e Salusinszky Imre vádlott mint szerző abban, hogy a Budapesten „Adeverul” ezimen nyomtatott időszak lapnak 1904. évi május 15. keletü 18—19. számában „Alesdi” (Élesd) felirással közzétett sajtóközleménynek a vádiratban megjelölt részével a vagyontalan munkásnéposztályokat a társadalom egyéb osztályai, különösen a vagyonososztályok ellen gyűlöletre izgatta? Igen vagy nem? — némmel feleltek. A btk. 172. §. 2. bek.-be ütköző sajtó útján elkövetett, öt (5) rendbeli ígatás vétsége miatt ellene, mint szerző ellen emelt vád és következtetéseinek terhe alól a Bp. 373. §-a alapján felmenti. Az Adeverul 8. számában közzétett sajtóközlemények miatt folyamatba tett bűnygyben összesen 23. kor. 75 fillér (huszonhárom korona és hetvenöt fillérben) felmerült az Adeverul 9. számában közzétett sajtóközlemény miatt folyamatba tett bűnygyben, összesen 16 korona 25 fillér (tizenhat korona és huszonöt fillérben) felmerült, az Adeverul 18. számában közzétett sajtóközlemény miatt folyamatba tett bűnygyben összesen 31 korona 25 fillér (harmincegy korona és huszonöt fillérben) felmerült, végül az Adeverul 18—19. számában közzétett sajtóközlemény miatt folyamatban tett bűnygyben összesen 22 kor. 50 fill. (huszonkettő korona és ötven fillérben) felmerült és ezen ügyekben még felmerülendő összes bűnygyi költségek a Bp. 482. § értelmében az államkincstárt terhelik. Az irodai 213/1904, 260/1904, 489/1904 és 601/1904 letétszámok alatt kezelt, Adeverul 1904. évi 8., 9., 18. és 18—19. sz. lappéldányokat a bírói zár alól feloldja és az Adeverul kiadóhivatala részére kiutalja.

Indokolás.

A kir. esküdttörvényszék az esküdtek határozatát alakjára nézve szabályszerűnek és lényegére nézve világosnak találta, ennél fogva a Bp. 370. §-ában meghatározott helyesbítő eljárás elrendelése szükségét nem látta és a Bp. 371. §-ában meghatározott intézkedésre nem látott okot felforgogni.

Az ítélet rendelkező részében idézett I. és V. csoportbeli főkérdésre az esküdtek hétnél több igennel feleltek. Minthogy ezen két főkérdés a btk. §. 2. bekezdésébe ütköző nyomtatvány útján elkövetett ígatás vétségének tényálladékaik tel. ki kimeríti, ennek folytán vádlottat a btk. 172. §. 39. bekezdésébe ütköző sajtó útján elkövetett két rendbeli ígatás vétségében bűnösnek kellett kimondani.

A büntetés kiszabásánál a kir. esküdttörvényszék sulyosító körülményt nem talált ellenben vádlott büntetlen előéletét, mint enyhítő körülményt mérlegelte és ez alapon találta a rendelkező részben meghatározott büntetést vádlott bűnössége fokához mértén megfelelőnek.

Az ítélet rendelkező részében idézett II., III., IV., VI. és VII. csoportbeli főkérdésre az esküdtek némmel felelvén, vádlott az idevonatkozó vád alól a Bp. 373. §-a alapján felmentendő volt. A bűnygyi költségekre nézve: azon költségek megtérítésére, melyek azon vádpontokat illetőleg merültek föl, melyekre nézve vádlott bűnösnek mondatott ki, — vádlott köteleztetett; az összes többi vádpont — kivéve az Adeverul 1904. évi 6. számában közzétett sajtó közlemények miatt folyamatba tett bűnygyben felmerült költségeket, — vonatkozólag felmerült költségek pedig vádlott felmentésének következményeként az államkincstárt terhelik. Az Adeverul 1904. évi 6. számában közzétett sajtóközlemények miatt folyamatba tett bűnygyben felmerült költségekre nézve ez alkalommal ezért nem lehetett intézkedni, mert e bűnygyben Krisztea Aurél is vádlottként szerepel, kivel szemben a főtárgyalás még nem volt megtartható.

Hason okból nem lehetett intézkedni ezen most körülírt lap számainak a bírói zár alól való föloldása iránt. Ellenben az Adeverul 1904. évi 8., 9., 18. és 18—19. sz. lappéldányok a bíróság zár alól feloldattak, mert ezekre nézve felmentő ítélet hozott; a 4. és 12. sz. lefoglalt lappéldányok pedig elkoboztatni és megsemmisíteni rendeltetik, mert vádlott az ezen lappéldányokban közzétett két cikk miatt ítéltetett el.

Az ítélet többi rendelkezései a felhívott §-on alapszik.

Végzés.

Az ítélet az összes felek megnyugvása folytán, jogerősnek mondatik ki. A vádlott elítéléséről szóló ítélet a bíróság részére átadatik.

Budapesten a budapesti büntető törvényszék mint esküdttörvényszéknek 1904. évi december hó 21. napján megtartott üléséből.
Dr. Krausz, jegyző. Zsitvay, elnök.

Posta redactiei.

Răspuns mai multor frați. Din multe locuri ne scriu frații, că jendarii îi bat fără de vină, că or fost pedepsit pentru-că a celit foaia Adeverul și alte.

Ne întreabă ce să facă. Noi atesta sfat ve dăm să nu călcați legile, să nu ve puneți împotriva cu sila, că nici Christos nu s'a pus.

Dar pe lângă ideia sfântă, pe lângă socialdemocrație cu energie luptăți. Lățiți Adeverul, căci cu el luminați, cu el lățiți dreptatea.

Va veni odată ziua de plată și răsplată. Atunci când fiecare va fi stăpân peste sine, va fi stăpânul votului.

Înainte dară, jos cu jugul trăiască socialdemocrația.

T. N., Zăgrăb Adresa este: „România Muncitoare”, București, strada Lascar Catargiu nr. 21.

T. R. G-Béba. Abonamentul Dumnilale să împlinescă cu datul dela 31 Decembrie 1905.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Mărfuri:

Cursul din 25 Februarie 1905.

per 50 chile

1904 grâu	— —	19.95	20.75
„ sâcară	„	15.48	15.48
„ ovăș octobrie	— —	14.12	14.14
„ cuceruz	— —	14.94	14.94
„ grâu nou de toamnă	— —	19.88	19.88